

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Mfv.III.10.140/2012/5.szám

A Kúria a Belügyi és Rendvédelmi Dolgozók Szakszervezete által megbízott Bónis Ügyvédi Iroda ,ügyintéző dr. Bónis Ferenc ügyvéd által képviselt felperesnek a jogtanácsos által képviselt Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság (jogelőd: Fővárosi Tűzoltó-parancsnokság alperes ellen felmentési időre járó átlagkereset különbözet megfizetése iránt a Fővárosi Munkaügyi Bíróságon 1.M.3887/2009. szám alatt indított és a Fővárosi Bíróság 2011. november 10-én kelt 59.Mf.636.675/2010/11. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az alperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a Fővárosi Bíróság 59.Mf.636.675/2010/11. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 20.000 (húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült illetéket a magyar állam viseli.

I n d o k o l á s

A felperes 1992. május 16-tól 2009. október 31-ig állt szolgálati viszonyban az alperesnél. Egészségi állapota miatt szolgálatra alkalmatlannak nyilvánították, majd 2009. november 1. napjával a jogviszonya felmentés folytán megszűnt.

A felperes a felmentési időre járó átlagkeresete összegét sérelmezve nyújtott be kérelmet, azonban azt, mint szolgálati panaszt elutasították azzal, hogy a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII.

törvény (Hszt.) 108. § (1) bekezdése szerint került megállapításra az átlagkeresete és ennek megfelelően történt a felmentési időre járó átlagkereset kiszámítása és kifizetése.

A határozatot a felperes keresettel támadta meg a munkaügyi bíróságon és annak megváltoztatását kérte. Keresetében a felmentési időre járó átlagilletmény különbözet megfizetésére - amelynek összegét 427.174 forintban határozta meg - kérte az alperest kötelezni azzal, hogy a szükséges számítások elvégzését követően a nyugellátása összegét is módosítsák ennek megfelelően.

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

A Fővárosi Munkaügyi Bíróság 1.M.3887/2009/11. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek felmentési időre járó átlagkereset címén 427.174 forintot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Ítéletének indokolásában a munkaügyi bíróság idézte a Hszt. 57. §-ában és 108. § (1)-(3) bekezdéseiben írtakat. Megállapította, hogy a vita a felek között abban alakult ki, hogy miként kell értelmezni az utolsó négy naptári negyedév fogalmát, azaz az irányadó időszakot a felmentési idő megkezdését megelőző utolsó négy zárt naptári negyedév alapján kell-e meghatározni, amikor a felperes nagyrészt betegállományban volt, vagy pedig a betegállomány előtti négy zárt naptári negyedév az irányadó, amikor a felperes tényleges szolgálatot teljesített, munkát végzett.

A Hszt. csupán az utolsó négy naptári negyedévet határozza meg az irányadó időszakként, ám nem tartalmaz közelebbi iránymutatást arra, hogy azt a munkában töltött időszakra vagy a felmentést közvetlenül megelőző időre kell-e érteni. A BH 1995.192. számú eseti döntésében a Legfelsőbb Bíróság a még 1983. májusában hatályos Munka Törvénykönyvbeni rendelkezéseket értelmezve, arra az álláspontra jutott, hogy az átlagkereset meghatározása során az utolsó négy naptári negyedévnek azokat az időszakokat kell tekinteni, amelyekben a munkavállaló a munkaviszony fennállása alatt a munkavégzése alapján utoljára munkabérben részesült. A Legfelsőbb Bíróság a jogszabály értelmezésénél abból indult ki, hogy az Mt. a kifizetett munkabérek átlagolásáról rendelkezett, míg amennyiben - pl. betegállomány miatt - kifizetett munkabér nincs, csak táppénz, azokat a negyedéveket kell figyelembe venni, amikor a munkavállaló munkavégzése alapján utoljára munkabérben részesült. Bár a fenti értelmezés munkaviszonyra vonatkozott, - a munkaügyi bíróság megítélése szerint - a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyára is analóg ezt kell alkalmazni. A felperes a betegségére tekintettel a betegszabadsága idejére a Hszt. 112. §-a szerint távolléti díjban részesült. Az átlagkereset számítás különbözik a távolléti díj számításától, így nem lehet elfogadni azt, hogy az olyan időszakra, amelyre a törvény

átlagkereset kifizetését rendeli, a távolléti díj alacsonyabb összegével számoljon a munkáltató. Összezszerűség tekintetében is indokolta számszaki levezetéssel a munkaügyi bíróság a döntését.

Egyebekben a munkaügyi bíróság a keresetet a nyugdíjszámításra irányuló kérelem tekintetében elutasította azzal, hogy ez egy más, új eljárás tárgyát képezheti.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság 59.Mf.636.675/2010/11. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét részben megváltoztatta és az alperesi marasztalás összegét 188.002 forintra leszállította. Kimondta, hogy az alperes ezen összeg után az előírt teljesítési határidőn felül 2009. július 22. napjától a kifizetés napjáig járó évi, a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal egyező mértékű késedelmi kamat megfizetésére is köteles. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. A másodfokú bíróság kiegészítette az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást és rögzítette, hogy a felperes felmentési ideje 2009. április 5. napjától október 31-ig tartott, az alperes erre az időszakra 381.611 forint átlagkeresettel számolva fizette meg a felmentési időre járó átlagkeresetet. A felperes 2008. évben 262 munkanapból 52 napot töltött egészségügyi szabadságon, 2009. január 1-től március 31-ig folyamatosan egészségügyi szabadságon volt, erre az időszakra 100 %-os mértékű távolléti díjat kapott. A felmentési időre járó átlagkereset esedékességekor érvényes alapilletményének és illetménykiegészítésének összege 315.771 forint volt. 2008. évben a felperes 278.292 forint rendszeres pótlékban és összesen 840.338 forint nem rendszeres jövedelemben (nem rendszeres éjszakai, délutáni és fizetett ünnepnapj pótlék, továbbá 569.169 forint nem rendszeres juttatásban) részesült.

A fellebbezési eljárásban a felperes a keresetét 318.941 forintra leszállította azzal, hogy az egy hónapra eső átlagkereset különbözet 45.563 forint.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helyesen indult ki a jogvita eldöntésekor a Hszt. 108. §-ából, helyesen értelmezte az ott meghatározott irányadó időszak fogalmát is. Egyetértett azzal, hogy az utolsó négy naptári negyedévbe nem tartózkodhatott bele az a negyedév, amely alatt a hivatásos állomány tagja betegsége miatt a szolgálat ellátására képtelen volt. Az átlagkeresettel díjazott időszakban ugyanis az állomány tagjának jövedelmét az általa munkában töltött időben megszerzett jövedelemhez kívánta a jogalkotó közelíteni, ezt szolgálják az átlagkereset meghatározásánál irányadó rendelkezések. Ezzel szemben a távolléti díj célja a jelenlegi szabályozás alapján ettől eltérő, különböző. Erre tekintettel nem vehető figyelembe az átlagkereset

számítása esetén az a negyedév, amelyre a felperes csupán távolléti díjban részesült. A távolléti díj összegéből ugyanis éppen azok a bérelemek maradnak ki, amelyek a tényleges szolgálatteljesítéshez kötődnek. Erre tekintettel a Hszt. 108. §-ában rögzített, az irányadó időszakra vonatkozó meghatározásnak helyes értelmezése az, ha a munkáltató azokat a zárt naptári negyedéveket veszi figyelembe, amelyek során a tényleges szolgálatteljesítéshez kötődő nem rendszeres illetménypótlékok kifizetésére is sor került és figyelmen kívül maradnak azon időszakok, amelyre az egészségügyi szabadságra tekintettel távolléti díjat fizetett a munkáltató. Nem az a döntő ugyanis, hogy fizettek-e az adott időszakban illetménypótlékokat az állomány tagjának, hanem az, hogy szolgálatteljesítése alapján részesült-e kifizetett illetménypótlékban. Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság azt a számítási módot fogadta el, amely a 2008. évi négy zárt negyedévet tartalmazó adatokból indult ki és ennek megfelelően számolta át az elsőfokú bíróság által megállapított összeget a rendelkező rész szerint és ennek megfelelően hozta meg döntését, a Pp. 253. § (2) és (3) bekezdése alapján.

A másodfokú bíróság ítélete ellen az alperes élt felülvizsgálati kérelemmel törvénysértésre hivatkozva és annak a Pp. 275. § (4) bekezdése szerinti hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását kérte.

Felülvizsgálati kérelmében az alperes utalt a Hszt. 3. § (1) bekezdésében megfogalmazott különleges közszolgálati jogviszonyra, az abból eredő eltérésekre az átlagos foglalkoztatásra vonatkozó szabályoktól. Hivatkozott a Hszt. 93. §-ában meghatározott egészségügyi szabadságra és a Hszt. 112. §-ában rögzített azon rendelkezésre, hogy a távolléti díj ellenében a hivatásos állomány tagja részére az alapilletmény, az illetménykiegészítés, valamint a rendszeres illetménypótlékok együttes összegének a távollét idejére számított időarányos átlaga jár. Mindezen szabályból következik, hogy az egészségügyi szabadság idejére a hivatásos állományú tag gyakorlatilag az illetménnyel majdnem teljesen megegyező összegű távolléti díjat, ún. teljes táppénzt kap. Az egészségügyi szabadság idejére a felperes a távolléti díj 100 %-át megkapta, nem táppénzt kapott és nem volt kieső ideje sem. Az egészségügyi szabadság ideje alatt a felperes a beosztását betöltötte és a Hszt. 112. §-a alapján illetménypótlékban is részesült. Az egészségügyi szabadság ideje szolgálati viszonyban töltött időnek minősült. Utalt a Hszt. 108. § (1) bekezdésében írtakra és arra, hogy a felperes a felmentési időre járó átlagkeresete esetén azért vették számításba a vitatott 2009. január 1-jétől március 31. közötti negyedévet, mert erre az időszakra történt tényleges kifizetés a munkáltató részéről és az esedékesség időpontja, azaz a felmentési idő kezdete, vagyis 2009. április 4. napja előtti utolsó négy naptári

negyedévben kifizetett irányadó juttatás átlagát vették alapul. Alperesi álláspont szerint a másodfokú bíróság az ítéletében nem értelmezte, illetve nem vette figyelembe az „utolsó” szó jelentését, ami nem enged választási lehetőséget a negyedévek között a szolgálat ellátása vagy el nem látása függvényében. Az „utolsó négy naptári negyedévben” szövegrész nem tartalmaz olyat, hogy a munkáltatónak azokat a naptári negyedéveket kell figyelembe venni, amelyek során a tényleges szolgálatteljesítéshez kötődő nem rendszeres illetménypótlékok kifizetésére is sor került. Ebből következően nem értelmezhető úgy a hivatkozott szövegrész, hogy a felperes javára előnyösebb negyedéveket kell számításba venni az előnytelenebb negyedéveket pedig ki kell hagyni. Egyebekben a másodfokú bíróság által számítás alapjául figyelembe vett összegeket nem vitatta.

Összességében alperesi álláspont szerint az első- és a másodfokú bíróság kiterjesztően értelmezte a Hszt. rendelkezéseit annak ellenére, hogy a Hszt. 108. §-a egyértelmű, mérlegelést nem engedő kógens szabályokat rögzít, ezért a másodfokú ítélet a Hszt. 108. § (1) bekezdését sérti.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a másodfokú bíróság ítéletének hatályban tartását kérte lényegében annak helyes indokaira utalással, kiemelve azt, hogy a távolléti díj nem azonos az átlagkeresettel.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet - a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján - tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során figyelemmel volt az abban felhívott jogszabálysértésre és a felülvizsgálati kérelem kereteire, mert a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül.

A Kúria mindenben osztotta a másodfokú bíróság által kifejtett jogi álláspontot, az összecszerűséget pedig maga az alperes sem vitatta.

A jogkérdés elbírálása során a Hszt. 63. § (5) bekezdését, 108. § (1)-(3) bekezdéseit és a Hszt. 112. §-ában írt rendelkezéseket kellett értelmezni akként, hogy azok összhangban álljanak egymással, egymásból következően a törvény egészével, annak szellemével.

A Hszt. 63. § (5) bekezdése rendelkezik arról, hogy a felmentési időre átlagkereset jár. A Hszt. 108. § (1) bekezdése határozza meg az átlagkereset fogalmát, míg a Hszt. 112. §-a rendelkezik arról,

hogy a betegszabadság idejére távolléti díj jár. Nem vitás, hogy a távolléti díj a betegszabadságon lévő szolgálati viszonyban álló személynek jár 100 %-os mértékben, azonban annak összege nem azonos az átlagkeresettel, attól a jelen perben is eltérő, kevesebb összegű. Kétségtelen, hogy a Hszt. személyi hatálya alá tartozók betegség idejére az általánoshoz képest kedvezőbb elbírálásban részesülnek, ez azonban nem jelenti azt, hogy a felmentési idő esetére meghatározott átlagkereset kiváltható lenne a távolléti díjjal. A kettő sem fogalmilag, sem rendeltetését illetően nem azonos és nem helyettesíthető egymással. A Hszt. 108. § (1) bekezdése kétségtelenül akként rendelkezik, hogy a havi átlagkereset összegének meghatározásánál az esedékesség időpontjában érvényes alapilletmény és illetménykiegészítés, valamint az utolsó négy naptári negyedévben kifizetett illetménypótlék, jutalom és a 2009. január 1-jét megelőzően hatályos szabályok szerinti külön juttatás együttes összegének egyhavi átlagát kell alapul venni.

A másodfokú bíróság nem terjeszkedett túl a négy naptári negyedéven, hanem a Hszt. 108. § (3) bekezdésének alkalmazásával számította ki az átlagkeresethez számítandó szolgálatteljesítés ideje alatt kifizetésre került juttatások összegét. Helyesen jutott arra a következtetésre a másodfokú bíróság, hogy a négy negyedév átlagkereset számítása során, mivel a felperes egy időszakban betegségére tekintettel tényleges szolgálatot nem teljesített, és távolléti díjban részesült, ezért ez a távolléti díjjal dotált időszak nem számítható be az átlagkeresetbe. Helyesen jutott arra a következtetésre is a másodfokú bíróság, hogy nem az a döntő, hogy fizettek-e az adott időszakban illetménypótlékot a felperes számára és azt beszámították-e az átlagkeresetbe, hanem az, hogy a szolgálatteljesítése alapján kifizetett illetménypótlékban részesült-e a felperes és azt milyen módon számítják be az átlagkeresetébe.

Mindezekre figyelemmel a Kúria a másodfokú bíróság döntését a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles a felperesnek felülvizsgálati eljárási költséget megfizetni.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült illetéket a magyar állam viseli, mert a többször módosított 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján az alperes személyes illetékmentességet élvez.

Budapest, 2013. március 11.

Dr. Zanathy János s.k. a tanács elnöke, Dr. Patassyné dr. Dualszky

Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

kúriai tisztviselő